

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

где d – доля реализованной инновационной продукции в ВВП; $I_{иннов}$ – реализованная инновационная продукция; $I_{о.к.}$ – инвестиции в основной капитал; $Z_{иннов}$ – затраты на инновации; K_e – капиталоемкость ВВП; $d_{иннов}$ – доля затрат на инновации в капитальных инвестициях; $\mathcal{E}_{иннов}$ – эффективность инновационных затрат.

На основе построенной модели оценено влияние каждого фактора на изменение доли инновационной продукции с помощью метода цепных индексов:

$$\Delta y_a = (I_a - 1)y_0$$

$$\Delta y_b = I_a(I_b - 1)y_0$$

$$\Delta y_c = I_a I_b (I_c - 1)y_0$$

Полученные результаты представлены в таблице:

Таблица 4.

Годы	Изменение доли инновационной продукции в ВВП	в том числе за счет изменения:		
		Капиталоемкости ВВП	Доли инновационных затрат в капитальных инвестициях	Эффективности инновационных затрат
2001	-2,0	1,1	-1,5	-1,6
2002	0,5	0,2	1,8	-1,4
2003	-0,8	0,9	-1,7	0,0
2004	0,6	0,7	0,0	-0,1
2005	0,5	0,0	0,2	0,3
2006	-0,1	0,4	-1,3	0,8

Выводы и предложения. Для осуществления стратегии инновационного развития необходимым, прежде всего, является перераспределение капитальных инвестиций в пользу инновационной сферы, повышение эффективности использования этих ресурсов, консолидация всех сил украинского общества для построения эффективного и высокотехнологического промышленного комплекса, а также для возобновления процесса интеграции знаний.

СПИСОК ИСТОЧНИКОВ:

1. Костянтин Кузнецов «Як виграти змагання за інвестиціями» <http://www.uceps.org/ua/print/969/>
2. Іноземні інвестиції вигідні державі і людям <http://www.gpu-ua.info/index.php?&id=172994>
3. <http://www.ukrstat.gov.ua/>

РЕЗЮМЕ

Стаття присвячена кількісному і якісному аналізу надходження іноземних інвестицій в Україну.

Ключові слова: прями іноземні інвестиції, ефективність, інноваційний розвиток

РЕЗЮМЕ

Статья посвящена количественному и качественному анализу поступления иностранных инвестиций в Украину.

Ключевые слова: прямые иностранные инвестиции, эффективность, инновационное развитие.

SUMMARY

Article is devoted the quantitative and qualitative analysis receipts of foreign investments into Ukraine.

Key words: foreign investments, efficiency, innovative development.

КОНКУРЕНТНА ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЗИЦІЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ РЕГІОНАЛІЗАЦІЇ СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА

Нікітіна О.Б., старший викладач кафедри «Облік та аудит» Національного гірничого університету

Актуальність теми дослідження. В умовах глобалізації економічний розвиток будь-якої країни тісно пов'язаний з підвищенням її інвестиційної привабливості для іноземних інвесторів. Інвестиційна привабливість є однією з найбільш складних проблем для країн, що розвиваються або перебувають у трансформаційному стані переходу від командно-адміністративної до ринкової системи господарювання. У даному контексті особливого значення набуває розробка виваженої політики даних країн щодо підвищення привабливості інвестиційного середовища для залучення ресурсів як вітчизняних, так і міжнародних інвесторів.

Ступінь вивченості проблеми дослідження. Дослідження процесу залучення інвестицій та можливості інвестиційного розширення спирається на вивчення ряду чинників, що формують інвестиційний імідж країни та впливають на обсяг інвестиційних надходжень [1]. Дослідженню питань іноземного інвестування та інвестиційної привабливості приділяють увагу відомі зарубіжні вчені Л. Гітман, М. Джонс, К. Еклунд та ін. Однак, різноманітність чинників інвестиційної привабливості, а також відсутність системного підходу до їх класифікації в наукових працях ускладнює процес оцінки впливу окремо кожного з них на процес інвестування та виявлення основних перешкод залучення інвестицій в економіку України. В даному контексті особливого значення набуває вивчення світового досвіду формування інвестиційної привабливості та ефективного використання інвестиційних ресурсів.

Метою дослідження є оцінка конкурентної інвестиційної позиції України в умовах регіоналізації світового господарства.

Інвестиційна привабливість країни – це позиція (імідж) країни у світовому інвестиційному русі капіталів в порівнянні з іншими країнами-реципієнтами іноземних інвестицій, виходячи з рівня інвестиційного потенціалу та інвестиційних ризиків окремих її економічних та територіальних складових [2].

Існує цілий комплекс чинників, що визначають сприятливість інвестиційного середовища об'єкта та результативність діяльності інвесторів у ньому, впливають на прийняття рішення про інвестування, а відповідно на оцінку інвестиційної привабливості країни в цілому: політико-економічні, соціальні, ефективність виробництва, можливість доступу на інші ринки тощо.

Аналіз найвідоміших підходів до оцінки інвестиційної привабливості країни показує, що міжнародні агентства як основні параметри використовують макроекономічні показники, а саме: динаміку приросту і структуру ВВП, стан платіжного балансу країни, фінансового ринку, обслуговування внутрішнього і зовнішнього боргу. Мета таких досліджень - оцінка політичного, економічного і соціального стану країни. Серед різних міжнародних методик оцінки інвестиційної привабливості варто виділити Moody's Investors Service, Standard & Poors Rating Services, Fitch Ratings, Heritage Foundation / Wall Street Journal, Transparency International, Euromoney, Economic Intelligence Union та інші.

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

Дуже часто для оцінки надійності вкладень використовують кредитні рейтинги та економічні індекси. Європейською Бізнес Асоціацією регулярно визначається Індекс інвестиційної привабливості України. Індекс інвестиційної привабливості України за четвертий квартал 2009 року склав 2,57 за п'ятибальною шкалою. Згідно з оцінками даної Асоціації інвестиційний клімат країни вже давно не можна назвати сприятливим [3].

У сфері макроекономічної конкурентоспроможності у 2010 році Україна, за оцінкою Всесвітнього економічного форуму, опинилася на 82-му місці серед 133 країн [4]. За рік у світовому рейтингу конкурентоспроможності Україна опустилася на 10 позицій. Це означає, що світова криза сильніше ударила по Україні, ніж по інших країнах Східної Європи.

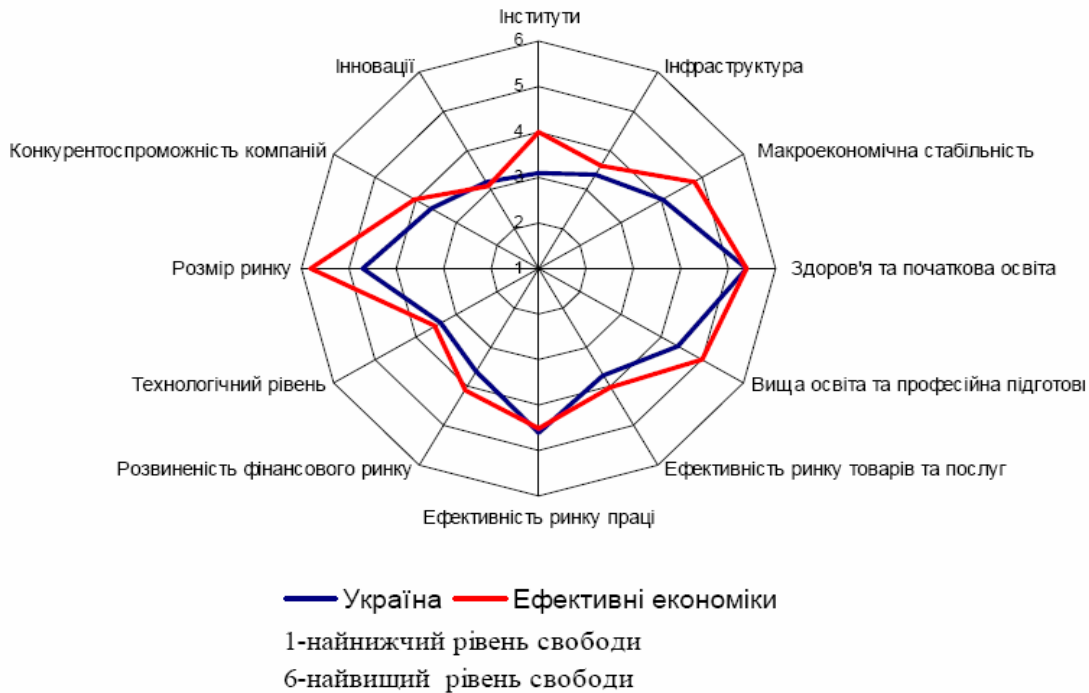


Рис. 1. Індекс конкурентоспроможності України у 2009-2010 рр.

Україна демонструє (рис. 1), що за такими показниками, як «Інститути» (120 місце), «Макроекономічна стабільність» (106 місце), «Розвиненість фінансового ринку» (106 місце) та «Ефективність товарних ринків» (109 місце) значно поступається країнам з розвинутою економікою (рис. 2).

У контексті визначення місця України в глобальному інвестиційному середовищі, інвестиційної привабливості її економіки, важливими є дані порівняльного аналізу Індексу економічної свободи, що публікуються американським дослідним центром «Heritage Foundation».

Країни світу поділено на 5 груп залежно від значення сукупного показника:

- 1) 0-49,9 - репресивні (36 країн),
- 2) 50-59,9 - переважно економічно не вільні (55 країн),
- 3) 60-69,9 – у середньому економічно вільні (58 країн),
- 4) 70-79,9 - переважно економічно вільні (23 країн),
- 5) 80-100 - економічно вільні (7 країн).

Загальна оцінка складається з десяти індикаторів (економічних свобод):

- 1) свобода ділової активності (Business Freedom),
- 2) прозорість торгової політики країни (Trade Freedom),
- 3) фінансової політики уряду (Fiscal Freedom),
- 4) урядової регуляторної політики (Freedom from Government),
- 5) монетарної політики (Monetary Freedom),
- 6) залучення капіталів та іноземних інвестицій (Investment Freedom),
- 7) свободи банківської і фінансової діяльності (Financial Freedom),
- 8) дотримання прав на приватну власність (Property Rights),
- 9) рівень корупції (Freedom from Corruption) і 10) забезпечення трудових прав і свобод (Labor Freedom) [5].

Станом на травень 2010 року Україна з Індексом економічної свободи на рівні 46,4% посідає в рейтингу 162-ге місце серед 179 країн світу та останнє серед 41-єї країни Європи і належить до репресивних країн [6]. Сусідами України по рейтингу є Того (161-ше місце) та Ліберія (163-тє місце).

У 2010 році посівши 162 місце (із значенням індексу 46,4%), Україна погіршила свій минулорічний результат на 10 позицій і скотилася до рівня кінця 1990-х (у 1999 році – 43,7%). Динаміка Індексу економічної свободи очевидно демонструє, як після стрімкого покращення результату, починаючи з кінця 90-х років, Україна після 2005 року розпочала стійкий рух назад (Рис. 2.8). Але навіть найкращий результат України – 55,8%, якого вона досягла у 2005 році, був нижчим на 3,8 в.п. за середньосвітове значення (59,6%), тоді як у 2010 році – вже на 13 в.п. нижче. Фактично за всіма складовими Індексу Україна має нижчі показники за середньосвітові, окрім компонентів «Торговельна політика» та «Фінансова політика» [6].

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

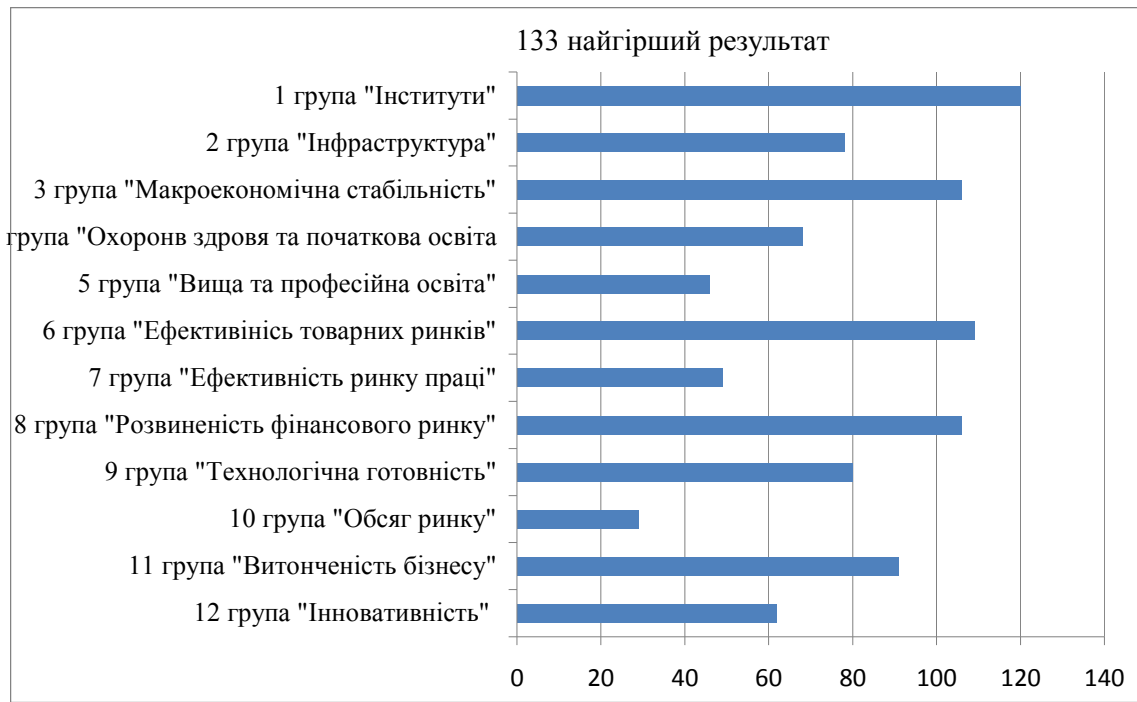


Рис. 2. Місце

України за індексом глобальної конкурентоспроможності у 2009-2010 рр. в розрізі факторів

Попри невтішні рейтинги та економічні індекси, Україна надалі вважається серед іноземних інвесторів дуже перспективною країною для реалізації інвестицій. Безумовно, сильними сторонами України, як держави привабливої для інвестицій, є: значний природно-ресурсний потенціал; наявність дешевої висококваліфікованої робочої сили; багатомільйонний ринок збуту та високий рівень промислового виробництва, зокрема руди і сталі.

Станом на 1 січня 2010 року в економіку України іноземними інвесторами внесено 40 026,8 млрд. дол. США. Незважаючи на фінансово-економічну кризу, у 2009 році приріст сукупного обсягу іноземного капіталу в економіці країни з урахуванням його переоцінки, втрат і курсової різниці становив 4,3 млрд. дол. США, що складає 69,4 % рівня попереднього року [7]. Інвестиції надійшли зі 125 країн світу (рис. 3).

Відповідно до наведених даних, до десятки основних країн-інвесторів, на які припадає понад 81% загального обсягу прямих інвестицій, входять: Кіпр - 8 млрд. 593,2 млн. дол., Німеччина - 6 млрд. 613 млн. дол., Нідерланди - 4 млрд. 002 млн. дол., Російська Федерація - 2 млрд. 674,6 млн. дол., Австрія - 2 млрд. 604,1 млн. дол., Сполучене Королівство - 2 млрд. 375,9 млн. дол., Франція - 1 млрд. 640,1 млн. дол., Сполучені Штати Америки - 1 млрд. 387,1 млн. дол., Віргінські Острови, Британські - 1 млрд. 371 млн. дол. та Швеція - 1 млрд. 272,3 млн. дол. [7].

При оцінці інвестиційної привабливості України слід враховувати і такий фактор, як неоднорідність інвестиційного простору країни на регіональному та галузевому рівнях. Саме цей фактор породжує диспропорційність розподілу іноземних інвестицій в різних регіонах та галузях України [8]. Аналіз впливу регіонального фактору показав, що протягом всього аналізованого часового періоду для інвесторів в Україну вибір регіону, куди вони будуть спрямовувати інвестиційні ресурси, був суттєвим [9].

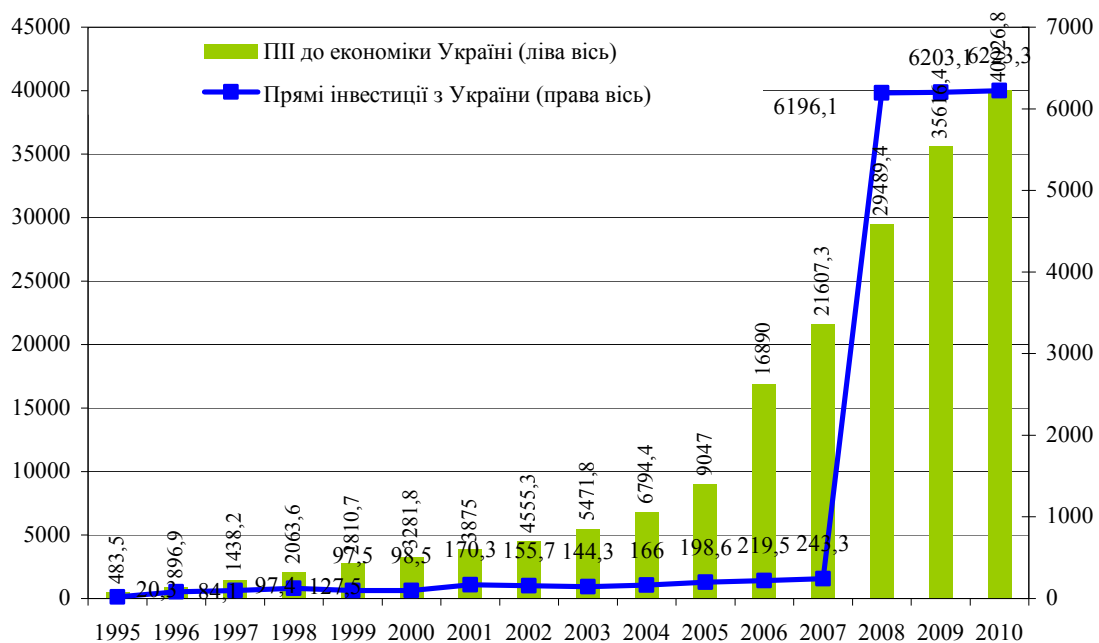


Рис. 3. Обсяги прямих інвестицій в Україну та з України станом на 01.01.2010 року (млн. дол. США)

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

При оцінці інвестиційного потенціалу регіону (конкретної території) іноземними інвесторами можуть враховуватися:

- вигідне географічне розташування (наприклад, Закарпатська область межує з чотирма іноземними державами);
- транспортна доступність – розвиненість транспортної мережі;
- наявність достатніх і високоефективних природних ресурсів: сировинних, паливно-енергетичних, водних, лісових тощо;
- стан навколишнього природного середовища;
- рівень розвитку виробничої та соціальної інфраструктури;
- «ціна» робочої сили;
- наявність кваліфікованих кадрів, науково-технічна, проектна, освітня база;
- рівень і якість життя населення;
- сміливість споживчого ринку;
- діловий клімат: рівень ділової активності, рівень оподаткування, політика місцевої влади стосовно бізнесу та інші фактори.

Інвестори завжди ретельно вивчають інвестиційний потенціал регіону, але насамперед його повинна добре дослідити і презентувати іноземним інвесторам сама муніципальна влада. Для цього вона повинна знати, в якому напрямку буде розвиватися економіка регіону, тобто мати стратегічний план розвитку, який може бути продемонстровано інвесторам.

Оцінюючи галузеву привабливість України, можна зробити висновок, що найбільш інтенсивно інвестиційні процеси відбуваються у високоефективних сферах, які не потребують значного вкладання капіталу при забезпеченні швидкої віддачі.

На підприємствах промисловості зосереджено 8056,5 млн. дол. США (22,6% загального обсягу прямих інвестицій в Україну), у т.ч. переробної – 6928,0 млн. дол. США та добувної – 1001,8 млн. дол. США [9]. Серед галузей переробної промисловості у виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів внесено 1655,5 млн. дол. США прямих інвестицій, у металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів – 1353,7 млн. дол. США, машинобудування – 1090,4 млн. дол. США, хімічну та нафтохімічну промисловість – 952,8 млн. дол. США, виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції – 713,2 млн. дол. США [10].

Приріст іноземного капіталу у звітному році спостерігався на підприємствах, що здійснюють фінансову діяльність, – на 2285,7 млн. дол. США, операції з нерухомим майном, оренду, інжиніринг та надання послуг підприємствам – на 901,4 млн. дол. США, торгівлю, ремонт автомобілів, побутових виробів, предметів особистого вжитку – на 646,3 млн. дол. США, будівництво – на 421,1 млн. дол. США тощо [7].

В цілому можна відзначити формування певних тенденцій іноземного інвестування в Україні: переважання партнерів з країн, що розвиваються (за кількістю іноземних інвестицій), і партнерів із промислово розвинених країн (за розміром інвестицій); збільшення частки інвестицій із країн СНД; реалізація спільних інвестиційних проєктів як, правило, на двосторонній основі; орієнтація підприємств з іноземними інвестиціями на виробництво товарів, якими світові ринки практично насичені та на сферу послуг; обережність західних партнерів щодо великих інвестицій, що зумовлено економічними і політичною нестабільністю, високим рівнем корупції, відсутністю надійних гарантій захисту інвестицій; активність малих зарубіжних фірм, орієнтованих на швидку віддачу невеликих інвестицій або вигоду від разових операцій, нерідко суто посередницьких або відверто спекулятивних; нерівномірність розподілу інвестицій за галузями і регіонами України, їх зосередження у промислових центрах України, зокрема в м. Києві; велика частка майнових внесків іноземних інвесторів у сукупному обсязі інвестицій, слабе використання механізмів фінансового ринку для інвестування.

Оцінюючи інвестиційну привабливість нашої країни загалом, доводиться констатувати той очевидний факт, що в боротьбі за інвестиційні ресурси Україна, як і раніше, не в змозі конкурувати з більшістю посткомуністичних країн не лише Європи, а й Азії. Останнім часом Україна демонструє регрес у більшості світових рейтингів. Це переважно пояснюється нерозв'язаними інституційними проблемами (насамперед, йдеться про низьку прозорість та неефективність державної політики, відсутність незалежної судової влади та захисту прав власності, марнотратство державних коштів тощо). Майже в усіх рейтингах позиції України погіршені через зрослу корупцію, рівень якої є одним з найвищих у Європі [11].

Висновки. Сукупність названих факторів призводить до погіршення макроекономічних показників і слабкості фінансової системи, а отже, зумовлює подальше послаблення позицій України на ринку іноземних інвестицій. Не слід також забувати, що чим менше імідж країни відповідає очікуванням інвестора, тим нижче оцінюється інвестиційний клімат і тим на більшій поступки й пільги мусить погоджуватися держава для залучення капіталів. І навпаки, поліпшення інвестиційного клімату дозволяє державі послідовно знижувати пільги, вирівнюючи їх до міжнародних стандартів, і створювати конкурентний інвестиційний ринок.

Відповідно серед основних критеріїв успішної інтеграції України до світової економіки можна відзначити:

- зростання міжнародного товарообігу із випереджаючим зростанням обсягів експорту;
- зростання обсягів іноземних інвестицій в Україну;
- зростання обсягів операцій із гривнею на світовому валютному ринку;
- мінімізація рівня кореляції між негативними тенденціями розвитку світової економіки та економіки національної.

Відтак, стратегічною метою української зовнішньоекономічної політики і надалі залишатиметься активне залучення країни до міжнародних інтеграційних процесів. Однак реалізація цього завдання потребуватиме концентрації значних інтелектуальних, матеріальних, фінансових і природних ресурсів для розвитку стратегічних, «проривних» технологій як основних чинників конкурентоспроможності у світовій спільноті.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Савіна Г.Г., Гришаєва Ю.Г. Визначення основних перешкод залучення інвестицій в економіку України у контексті світового досвіду / Г.Г. Савіна, Ю.Г. Гришаєва // Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект. – 2010. – С. 386-392
2. Харламова Г.О. Проблеми інвестиційної привабливості економіки України з боку ЄС // Актуальні проблеми міжнародних відносин: зб. наук. праць, Випуск 66 (Частина 1). – К.: КНУ імені Тараса Шевченка ІМВ, 2007. – С. 199-202
3. ЕВА: Несприятливий індекс інвестиційної привабливості України стабільний три останні квартали 2009 р. [Електронний ресурс]: <http://news.finance.ua/ua/~1/90/all/2010/01/26/185213>
4. Україна зайняла 82-е місце в рейтингу конкурентоспроможності [Електронний ресурс]: <http://gazeta.ua/index.php?id=306801>
5. Корнус А. Соціально-економічні виміри сталого розвитку // Часопис соціально-економічної географії. Міжрегіональний збірник наукових праць. – 2008. – №4. – С. 44-47
6. Index of Economic Freedom World Rankings // <http://www.heritage.org/index/Ranking.aspx>
7. Соціально-економічне становище України за 2009 рік [Електронний ресурс]: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
8. Нікешина Н.В. Інвестиційний процес в умовах сучасної світової кризи / Н. В. Нікешина // Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект. – 2010. – С. 539 – 542
9. Харламова Г.О. Моделирование влияния регионального фактора на надходження прямих іноземних інвестицій в Україні // Економіст. – 2007. – № 5. – С. 50-53
10. Андел І. В. Рейтингова оцінка інвестиційної привабливості галузей економіки регіонів з урахуванням фінансових показників функціонування підприємств / І. В. Андел // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.4. – С. 172 - 179
11. Макогон Ю.В. Кризис мировых рынков и внешнеэкономические связи Украины / Ю.В. Макогон // Матеріали наукової конференції професорсько-викладацького складу, наукових співробітників і аспірантів Донецького національного університету за підсумками науково-дослідної роботи за 2007-2008 рр. - Донецьк, 2009. - Т.2. - С. 259-260.

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

РЕЗЮМЕ

Метою дослідження є оцінка конкурентної інвестиційної позиції України в умовах регіоналізації світового господарства.

Ключові слова: конкурентоспроможність, інвестиції, інвестиційна позиція, світова економіка, регіональна економіка, інвестиційне середовище

РЕЗЮМЕ

Целью исследования является оценка конкурентной инвестиционной позиции Украине в условиях регионализации мирового хозяйства.

Ключевые слова: конкурентоспособность, инвестиции, инвестиционная позиция, мировая экономика, региональная экономика, инвестиционная среда

SUMMARY

Research objective is to assess the competitive position of Ukraine's investment in a regionalization of world economy.

Keywords: competitiveness, investments, an investment item, world economy, regional economy, the investment environment

ОЦІНКА РОЗПОДІЛУ КРАЇН СВІТУ ЗА РІВНЕМ ІНДЕКСУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Ніколенко Т.І., асистент кафедри міжнародної економіки МДГУ

Стале зростання економіки будь-якої держави потребує сприятливих рамкових умов для бізнесу та активного підключення факторів інновативності в економічне життя, що передбачає системне посилення конкурентних переваг порівняно із іншими країнами світу і сприяє збільшенню надходження прямих іноземних інвестицій, а також підвищенню адаптивності економічної системи до зовнішніх збурень. Конкурентоспроможність економіки, методи її визначення та зв'язок із динамікою зростання на різних етапах економічного циклу вже не перше десятиліття перебувають у центрі уваги економістів та урядовців, оскільки якість тих чи інших оцінок і ступінь їх відповідності сучасним економічним реаліям суттєво позначаються на ґрунтовності стратегічних рішень держави на всіх рівнях економіки.

Міжнародна конкурентоспроможність країни – це здатність країни створити таке національне бізнес-середовище за умов вільного справедливого ринку, в якому вітчизняні товаровиробники можуть постійно розвивати свої конкурентні переваги, займати й утворювати стійкі позиції на певних сегментах світового ринку, завдяки потужному економічному потенціалу, що забезпечує економічне зростання економіки на інноваційній основі, розвинутій системі ринкових відносин, володінню значним інтелектуальним капіталом та інвестиційними ресурсами, гнучким реагування на зміну світової кон'юнктури та, відповідно до цього, диверсифікацією виробництва, максимально відстоюючи реалізацію національних інтересів заради економічної безпеки та високих стандартів життя населення.

Дослідженню проблематики інновацій та інноваційного розвитку країн у світовому господарстві присвячено цілий ряд досліджень українських та зарубіжних учених, таких як О.І.Амоша, П.Ю.Бельський, Ф.Валента, Ф.Є.Іванов, Г.В.Козаченко, О.О.Любич, Ю.В.Макогона, М.П.Портер, М.І.Прокопенко, О.С.Редькін, В.О.Точилін, Р.Фатхутдінов, Л.І.Федулова, Ф.Хедоурі, Д.М.Черваньов, М.Г.Чумаченко, І.Б.Шведь, Г.К.Яловий та ін.

Незважаючи на значні досягнення сучасної наукової думки щодо розвитку інноваційної діяльності країн у світовому господарстві, існує необхідність подальших досліджень з питань інноваційного розвитку національних економік в умовах інтернаціоналізації світового виробництва.

Метою даної статті є аналіз розподілу країн світу за рівнем інноваційного розвитку, як однієї із складових глобального індексу конкурентоспроможності.

Для оцінки конкурентоспроможності національної економіки застосовують кількісні (hard data) та якісні (survey data) (експертні та соціологічні) методи. Кількісні — базуються на використанні математичних і статистичних методів аналізу для показників. Це здебільшого стосується обсягів ринку в грошовому чи натуральному вираженні, цін, витрат і факторів, які на них впливають. Даний метод використовують у своїх дослідженнях, передусім, консалтингові фірми, які оцінюють конкурентоспроможність різних країн світу та роблять конкретні техніко-економічні обґрунтування різних методів і підходів до їх підвищення. Кількісний аналіз доповнює якісний, оскільки не всі фактори та механізми зростання конкурентних переваг нагромадження потенціалу конкурентоспроможності, можна виміряти. Цей метод достатньо точний, хоча й дає можливість оцінити явище через певний проміжок часу.

В рейтингу конкурентоспроможності Всесвітнього економічного форуму постійно розширюється географія, до щорічного звіту кожного разу включають нові країни. В 2008 році до рейтингу, складеного на основі індексу глобальної конкурентоспроможності, було включено Оман, Саудівську Аравію, Сирію, Узбекистан, Пуерто-Ріко, а Сербію і Чорногорію було представлено в ньому як дві незалежні держави. Таким чином, у нинішньому рейтингу 2009-2010 фігурує 133 країни світу, тоді як у 2008 році — 131. Критерії оцінки ґрунтуються на об'єктивних статистичних показниках і експертних оцінках більш ніж 11 тис. керівників світового бізнесу. Вага економічних показників в загальному рейтингу складає близько 25%, факторів технологічного розвитку і інноваційності – 50%, і чинників, пов'язаних з якістю суспільних і державних інститутів, — що залишилися 25% [1].

Беручи до уваги те, що дослідження експертів Світового економічного форуму стосуються розрахунку показників глобальної конкурентоспроможності (GCI) та конкурентоспроможності бізнес-середовища (BCI) і для України, вважаємо за доцільне навести стислий аналіз відносно зазначених індексів.

Отже, групу лідерів (країн, що увійшли до першої десятки) представляють Швейцарія, США, Сінгапур, Швеція, Данія, Фінляндія, Німеччина, Японія, Канада і Нідерланди (табл. 1).

Україна в нинішньому рейтингу (2009-2010р.) перебуває на 82-й позиції, спустившись на десять сходинок порівняно з торішнім показником (2008-2009). Однак слід зазначити, що внаслідок зміни методології торішня 72-га позиція нашої країни в нинішньому звіті відповідає 69-й. При цьому Україна поступилася таким країнам, як Естонія (35 місце), Польща (46 місце), Азербайджан (51 місце), Литва (53 місце), Росія (63 місце), Казахстан (67 місце), Латвія (68 місце).

Перелік конкурентних переваг економіки України, на жаль, дуже короткий і містить лише 18 пунктів. Назвемо деякі з них: якість залізничної інфраструктури (31-е місце), державний борг (17-те), якість початкової освіти (49-те), доступ до вищої освіти (17-те), якість математичної і природничо-наукової освіти (44-те), якість освітньої системи (47-ме), практика наймання і звільнення (16-те), витрат на звільнення персоналу (17-те), відношення продуктивності праці до заробітної плати (26-те), участь жінок у трудовій діяльності (26-те), контроль за міжнародною дистрибуцією (46-те місце), здатність до інновацій (40-ве).

Сучасний етап світового розвитку характеризується посиленням тенденцій до підвищення значущості науково-технічних факторів інтенсивного економічного зростання, посиленням інтернаціоналізації світової науково-технічної сфери, здатності країни світового господарства впроваджувати інновації, модернізувати виробничі і технологічні процеси, пристосовуючи їх до мінливих умов навколишнього середовища.

Слід також зазначити, що на сучасному етапі розвитку конкурентоспроможність країн значно посилюється, про що свідчить той факт, що сучасна світова торгівля набула глобальні масштаби. В 2008р світовий експорт товарів сягнув 13570 млрд. дол. США., збільшившись за 25 років (у порівнянні з 1983 роком) майже в 9 разів.

Для оцінки ступеня нерівномірності розподілу країн світу за рівнем інноваційного розвитку проведемо структурне групування. Результати групування наведені в таблиці 2.